ГОДИНА XLIV ЦЕТИЊЕ, четвртак 5. фебруара 1915. БРОЈ 7.

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера, на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима и полаже у напријед.
Појединн број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Le GLAS TZRNOGORTZA, *Journal Officiel*, paraissant régulièrement chaque samedi et suivant les exigences du service. On s'abonne aux bureaux du journal GLAS TZRNOGORTZA, *Cettigné, Monténégro.*

L'abonnement pour le pays 8; pour l'Autriche-Hongrie 12 Perpers; pour tous les autres pays 20 francs par an.
La publicité est reçue aux bureaux du journal et dans toutes les agences de publicité.

Претплата се шаље само Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње.
Дописи се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.
Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број до пет цифара из петит слова по 4 паре, гармонд слова 6 пара; цицеро слова 8 пара — за први пут, а за сваки даљи пут у пола од горње цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим напријед чињене цијене по закону о таксама још по 50 пара за свако појединo оглашавање.

Власник: Државна Штампарија. Излази суботом Уредник и одговорни уредник: Вељко Милићевић

Његово Величанство Краљ послао је јутрос у Биоград Академији Наука поводом смрти Стојана Новаковића ово телеграфско саучешће:

*Дубоко ожалошћен вијешћу о смрти Стојана Новаковића, одличног и заслужног првака српског народа, који је својим научничким и политичким радом високо уздизао глас нашега племена, Ја вас молим да примите Моје топло саучешће у жалости за великим покојником. Захвална српска покољења са пијететом ће хранити успомену на њега. Покој му души и слава му!*

*НИКОЛА*

Г. дру Милети Новаковићу, професору на биоградском Универзитету, а сину покојниковом, Господар је изјавио саучешће овим телеграмом:

*Заједно с Вама оплакујем смрт Вашега великога оца који дочека срећни освит српскога ослобођења, на чем је цијелога својег живота радио и много урадио.*

*НИКОЛА*

## НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Овдашњи царско-руски војни Агент г. генерал Н. Потапов примио је ова службена саопштења:

**Петроград**, 2. фебруара у 6·30 у вече. — На фронту између Њемена и Висле водили су се 1. фебруара бојеви приближно у истим рејонима као и дан раније.

На лијевој обали Висле дошло је само до препуцавања.

У Карпатима, на обали горњега Сана, одбили смо упорне нападаје Аустријанаца и при том заробили преко 1.000 војника и заплијенили један топ и 15 митраљеза.

Нијемци који су нападали висове близу Козјова, а тако исто положаје између Бескидског и Вишковског прелаза, одбијени су уз велике њихове губитке.

Од Тухолке и Вишкова наша је војска, прелазећи у контра-напад, избацила непријатеља из једног дијела утврђених позиција.

На путевима који воде према Надворној и Буковини, крећу се знатне снаге Аустријанаца.

**Петроград** 3. фебруара. у 8 сати у вече. У рејону Августова наша је војска водила 2. феб. упорну борбу с надмоћнијим њемачким снагама које су хтјеле да заобиђу оба наша крила. Од Грајева непријатељска колона напредује у правцу Осовца.

Између Висле и Вкроје непријатељ је избио на фронт Плоцк—Рационж.

На Бзури ми смо одбили слаб непријатељски нападај код имања Жукова. На осталим положајима лијеве Висле дошло је само до препуцавања.

У Карпатима нема знатније промјене. Наша је војска напредовала дуж лијеве обале Горњега Сана, гдје је заробила неколико официра и више од 600 војника. Опет су јуначки одбијени упорни нападаји непријатељски код Козјева и Вишкова.

У Буковини непријатељ је заузео Надворну и прелази преко ријеке Серет.

## † СТОЈАН НОВАКОВИЋ

*Београд* 4. фебруара.

*У току данашњега дана умро је од срчане мане, у 73 години свога плодног и књижевничког рада,* **Стојан Новаковић**, *бивши представник Србије на конференцији Мира у Лондону, Предсједник Српске Краљевске Академије Наука, и бивши Предсједник Министарског Савјета.*

*

Као и све вијести које погружавају и потресају, тако и ова горња вијест коју смо примили при закључку листа, у своме бруталном лаконству довољна је да нам представи ударац и губитак који претрпљује српска књижевност и српска наука, српска политика и српска дипломација, — Српство у опште.

Умро је Стојан Новаковић. Угасио се један велики ум и завио Српство у црно. Понио је са собом у хладну гробницу једну огромну ризницу знања коју је готово купио кроз шездесет година. И ако је преминуо у годинама кад је могао да се одмара и да гледа задовољне и мирне савјести непрегледан рад који оставља потомству, Стојан Новаковић је вазда био неуморан, вазда активан, млад и продуктиван, као да је осјећао да у овим великим данима ниједна енергија не може да буде излишна и не смије да се не стави у службу Српства.

Стојан Новаковић родио се у Шапцу 1842. године. Пред своју смрт видио је како су му аустријски варвари опљачкали његово родно мјесто, али је имао убрзо уживање да дочека како су дивље Ћесарове хорде најурене из питоме и богате Мачве и Србије.

Може се рећи са пуним правом да Стојан Новаковић спада у стваралоце модерне Србије и нове српске културе. Већ као осамнаестогодишњи младић, он се јавио — са стиховима, истина — на књижевном пољу и од тога дана до самртнога часа не испушташе перо из руку. Тада кад је он почео да ради, сва поља нашег јавног и научног и књижевног живота тражила су вриједне снаге. И у шездесетим годинама прошлог вијека, ми видимо Стојана Новаковића на челу књижевног покрета око листа „Виле“, гдје су се јавили толики књижевници који су касније оставили своја имена у историји српске књижевности. Био је професор на Великој Школи и интересујући своје ђаке за српску и свјетску књижевност, спремаше наставнике будућим генерацијама које ће га одмијенити.

Више пута бивао је министар просвјете, крчећи и отварајући српској просвјети нове путове. Оставио је своје име и у српској дипломацији, заступајући, часно и најбоље, српске интересе у Цариграду и у Петрограду. У најмучнијем часу 1908 године када је грабежљива кућа Хабсбурга анектовала Босну и Херцеговину, на челу кабинета Народне Одбране, образованог из чланова свих странака, био је, као Министар Предсједник, Стојан Новаковић. Пребродио је тешку кризу и дочекао пред своју смрт плодове својих стрпљивик напора да види како српске државе изводе Уједињење Српства.

Без сумње, најзнатнији је био рад Стојана Новаковића на српској историји у којој је он важио као најпозванији познавалац српског средњег вијека који је он реконституисао. У тај свој рад он је уносио једну огромну ерудицију и једну велику историјску концепцију у којој оскудијевају сви наши каснији хисториографи, осим писца монографија о Карађорђу и Милошу. Српски научници су имали част да га изаберу за предсједника Српске Краљевске Академије Наука, и да му са тим одаду највеће и најзаслужније признање које су му могли указати.

И на филолошком пољу, Стојан Новаковић је важио као један од најбољих познавалаца српског језика. Његова *Српска Граматика* остаје и данас као standard-work о српском језику и синтакси.

Било би немогуће у овом часу набројити све знатније радове овог великог радника, кад се узме на ум да библиографија његових радова, издана приликом његовог књижевног јубилеја, прије двије године, има преко 500 радова које је он и за кратко вријеме што је од тога протекло, увећао стварима од вриједности.

Понављамо, и ако је умро у својој 73 години, он је умро у јеку свога рада. Али, на завршетку, не би хтјели да пропустимо да не истакнемо једну карактерну црту, ни мало инфериорнију од осталих које су поменуте: са Стојаном Новаковићем легао је у гроб један велики Србин, један Великосрбин.

Нећемо никада заборавити његово учешће на прослави десетогодишњице српског културног и просвјетног друштва „Просвјете“ у Сарајеву. И ако болестан, он је учинио све да дође да предсједава и да увелича ову свечаност босанско-херцеговачког подјармљеног Српства. Они који су били тамо, знаду колика је то била манифестација, и у својој величини толико неочекивана да је власт није више смјела ни могла да спријечи, сматрајући раније да ће то бити као свечаност посвете барјака каквог маломјештанског пјевачког друштва. То је била манифестација српске мисли и мали предзнак расположења српских духова пред великим догађајима који су имали да дођу. Сви се сјећају дирљивих и утјешних ријечи великог и заслужног Старца који је поздравио просвјетни рад као онај који крчи путеве коначном ослобођењу. И пред свој самртни тренутак, он је видио гдје се ослобађа та земља за коју је, поред осталога, радио свом снагом свога великога и ненедмашног ума и искуства, уносећи честити и плодотворни оптимизам, са непоколебивом вјером у успјех, у будућа покољења.

Слава Стојану Новаковићу!

## ТЕЛЕГРАМИ

**Ниш**, 1. фебруара. Јуче су Арнаути у великим масама прешли нашу границу у Призренском округу. Пред многобројним напријатељем наше су се трупе морале повући.

**Ниш**, 1, фебруара. Арнаутски упад узима све веће размјере. До сада су пала у руке непријатељу ова мјеста: Запод, Топољане, Главочица, Врбница, Жур и Враниште. Телеграфска веза између Призрена и Жура, и између Призрена и Враништа прекинута је. Арнаути надиру од Жура ка Гури Дервенту. На том правцу непријатељ је заузео Крстац и Рајчу. Приликом повлачења имали смо губитака до сто војника рањених и погинулих. Међу рањеним су и два официра. Нема још извјештаја о посади у Журу, која још није успјела да се повуче.

**Ниш**, 2. фебр. Напад арнаутски се шири на цијелу нашу пограничну линију према Арбанији. Јуче су Арнаути продрли у охридски округ гдје су се такође наше малобројне трупе морале повући испред непријатеља. У руке Арнаута пао је јучер Ћафасани. У току цијелог јучерашњег дана водила се борба на Руну и рајачким положајима. Борба на овој линији настављена је и данас. Пограничнo хришћанство становништво из Родожда, Лина и других пограничних мјеста бјежи ка Струзи. Наши су губитци у току јучерашњег дана били тридесет мртвих и рањених. На линији призренског округа навала Арнаута заустављена је. Опасност за Призрен прошла је. У току данашњег дана очекује се да наша војска поново уђе у Враниште.

**Ниш**, 2. фебруара, Њ. К. Височанство Престолонасљедник Александар давао је данас у двору доручак у част Сир Томаса Липтона. На доручку су осим тога били г.г. Никола Пашић, Предсједник Министарског Савјета и Министар Иностраних Дјела, Јован М. Јовановић, изванредни посланик и опуномоћени министар, цуковник Непијер, енглески војни изасланик у Софији, д-р Славко Ј. Грујић, начелник министарства Иностраних Дјела, маршал двора пуковник Ђ. Остојић и ордонанс-официр мајор Драшковић.

**Ниш**, 3. фебруара. Руски лист „Биржевија Вједомости“ на своју депешу Престолонасљеднику Александру добио је овај телеграфски одговор: Ниш 29 јан. По милости Свемогућега и захваљујући енергији наших војника, непријатељска војска која је по други пут ушла у наше крајеве и заузела дио Краљевине Србије, поново је побједоносно одбијена. Непријатељ је за вријеме свога бављења и одступања учинио много пустошења и унио много очајања. Ето због чега ћемо са захвалношћу примити од своје руске браће, а у том броју и од читалаца вашег листа, све чиме нам хтједну помоћи, било прилоге у новцу или у стварима, рубљу, одијелу и т. д. за пострадале бјегунце, или у завојном материјалу за рањенике. Александар.

**Ниш**, 3. фебруара. Наша војска је синоћ ушла у Враниште. Предстражна одјељења избила су већ на Шајноначку Косу која је заузета. Такође ја заузет Жур гдје је ослобођена наша посада. Ова по-

сада издржала је сво ово вријеме, опкољена у журској џамији, борећи се јуначки с Арнаутима. Наш одред који је форсираним маршом стигао у Призрен, прошао је кроз варош и истог дана ушао у борбу с Арнаутима и успио да их сузбије. Овај одред наступио је у правцу села Поклиша, које је такође заузето. Исто тако повраћени су јуче и положаји, послије упорне борбе, код Глубочице. Арнаути који су ишли ка Гури-Дервенту, одступају у нереду преко Брезне ка Коритнику. Непријатељски губитци су велики. Сам Хасан бег који је руководио овим упадом, једва се на коњу спасао преко Дрима.

На линији охридског округа, јуче по подне наша војска је успјела да поврати рајачке положаје. У току данашњега дана очекује се да непријатељ буде сузбијен и на овој линији са наше територије.

**Ниш,** 4. фебруара. У току јучерашњег дана наша војска је сузбила Арнауте с граничних положаја које је непријатељ још држао. Јуче по подне у наше је руке понова пао положај Ћафасани. Број наших мртвих и рањених још није познат; непријатељски губитци су велики. На бојном пољу непријатељ је оставио врло много аустријских и турских пушака. Наша је војска продужила да гони непријатеља да би разбила и посљедње остатке његове и, у мјери могућности, осујетила нове упаде.

**Париз,** 28. јан. У Белгији повремена канонада. Бомбардован је Ипр, Фирн и Бетин. На путу за Ла Басе, Французи су заузели један млин. Код Боасела, Нијемци који су дигли три лагума, нијесу могли напредовати преко провала произведених од експлозије и били су истјерани из положаја француским противнападом. Нијемци су оставили двије стотине мртвих на терену. Соасон је бомбардован са запаљивим бомбама. На Ени и у Шампањи француски топови су успјешно гађали непријатељске батерије. Сјеверно од Менил-ле-Хирлиса Французи су отели од Нијемаца једну шуму. У Лорени било је само артиљеријског двобоја. На Ени био је оборен један њемачки аероплан.

**Париз,** 29. јануара. Французи су бацили у ваздух њемачке лагуме на којима су Нијемци радили југозападно од Перона. Преко дана су се водиле доста јаке артиљеријске борбе на неким тачкама фронта, нарочито на Ени и у Шампањи. Било је само незнатне пјешадијске акције у Лорени, сјеверозападно од Манонвилера гдје је једно француско одјељење потиснуло њемачке предстраже.

**Лондон**, 29. јан. Доњи дом је усвојио једногласно ратни буџет, који предвиђа кредите за одржање војске од три милијона људи.

**Лондон,** 29. јануара. Енглеске власти у Фалмуту узаптиле су жито и брашно, које се налазило на америчком пароброду „Вилхелмини", а које је било упућено једном америчанском поданику у Хамбургу. Мисли се да је ово узапћивање оправдано, што је њемачка влада узаптила жито и брашно у Њемачкој. Према томе и с погледом на такву радњу њемачке владе могло се очекивати ово узапћивање товара са „Вилхелмине". Америчка влада неће протестовати него пустити да се догађај развија својим обичним током пред енглеским поморским судовима.

**Париз,** 29. јануара. Предсједник Републике отпутовао је са министром војним г. Милраном на бојиште.

**Лондон,** 29. јануара. Руски министар финансија Барк, остављајући Енглеску, захвалио је телеграфски Лојд Џорџу на његовом заузимању за интересе обију земаља.

**Петроград**, 29. јан. Предсједник буџетске комисије Алексејенко изјавио је да ће рат изискивати огромних трошкова, али ма колико били огромни бројеви, од њих се неће уплашити земља која је приправна да принесе све жртве за осигурање коначног триумфа. Говорник је истакао да у своту од 528 милиона рубаља, која представља смањивање прихода усљед рата, улази 400 милиона ради забране спиритуозних пића, али је сигуран да ће Русија, богата по својој природи, лако надокнадити ту празнину.

Државни контролор објаснио је да је влада процијенила ратне трошкове до 1. јануара 1915. на 3.020 милиона, од којих је само 2243 милиона потрошено. Свакодневни ратни трошак Русије износи 14 милиона. Државни контролор констатовао је да, захваљујући мјерама предузетим од стране министра финансија, руска индустрија није пострадала усљед рата, пошто већина предузећа ради као и раније. Исто тако трговина није пострадала, јер је мобилизација била брзо изведена. Осим тога, руска Империја показала је толико снаге и толико отпора колико непријатељ није никада слутио.

Посланик Марков казао је да у садашњем часу једина мисао мора бити да се ублажи судбина пострадалих породица које су жртвовале своје хранитеље да се сатру одвратни Тевтонци. Говорник предлаже да се из Русије истјерају сви њемачки усељеници, а из њихових имања да се створи фонд за помагање породица палих јунака.

Говорник Пуришкевич слично се изражава и каже да влада није трпјела њемачке колоније на Висли, хиљаде руских војника биле би спасене.

Чингарев, вођа кадета, каже да је у садашњем часу дужност сваког Руса да понуди држави сва могућа средства да се доврши велико национално дјело. Ради тога и опозиција је гласала за буџет.

**Париз**, 30 јануара. У околини Суделкопфа Французи су били заузети организовањем шанчева и ради тога је бомбардовање било безначајно.

**Петроград,** 30. јануара. Царским указом одложене су сједнице руске Думе. Прије поласка, Дума је примила овај дневни ред: 1. да влада што прије предузме мјере за помоћ покрајинама које су пострадале усљед ратних операција; 2. да влада изради допуну законском предлогу за пенсије и помоћ дјеци удовица, и да повећа пенсије сирочади очева који су пали на бојном пољу; 3. да војници резервисте који врше полицијску службу пођу у фронт и да се замијене са ратницима који су неспособни за бојиште, али ипак способни да врше полицијску службу; 4. да министарство спољних послова образује комисију која ће испитати повреде међународног и ратног права од стране Нијемаца, Аустро-Угарске и Турака и о штетама државе, јавних установа, друштава и приватних особа.

**Петроград,** 30. јан. Установљено је недавно у Источној Пруској појављивање четири њемачка војна кора који су образовани дијелом од трупа пренесених са западног фронта, дијелом из нових рекрута и дијелом из резерве. Ово радикално мијења услове и ствара потребу да се наше трупе повуку, како би им се осигурала могућност да се поново образују, размјесте и јаче концентришу. Овај циљ се може боље постићи на властитом земљишту под заштитом утврђења. Треба претпоставити да се налазимо у очи велике и дуге операције која треба да дефинитивно ријеши борбу у Источној Пруској. Ова околност биће разлогом да ће вијести о будућим операцијама бити лаконски кратке, пошто се мора водити строг рачун да се не изда ратне тајне. (Вјестник).

**Екатеринослав,** 30. јан. Цар је посјетио варош и примио многобројна изасланства која су донијела дарове у новцу за ратне потребе. Цар је посјетио болнице и свратио у металургијске фабрике, прегледао полагано све радионице, интересујући се за појединости посла. Одушевљено „Ура!" радника проламало се из сале у салу при царевом проласку.

**Лондон,** 30. јануара. На енглески пароброд „Лаертес" који је долазио из Јафе, напао је један њемачки подморски брод и избацио на њега неколико метака. Пројектили су избушили димњак, бусолу и чамце. Подморски брод хтио је да торпедима потопи енглески пароброд, који се спасао прибјегавши највећој брзини.

**Лондон,** 30. јануара. Рићоти Гарибалди, који се сада бави у Лондону, жели да поведе још једну војску од 30.000 Италијана, која ће се сјединити са легијом Гарибалдијеваца у Француској. Данас се Гарибалди састао са Аскитом.

**Париз,** 30. јан. На читавом фронту води се артиљеријски двобој, а на сјеверу аероплани су развили акцију. Французи су дигли три лагума код Боасела и заузели провале, одбивши један њемачки противнапад. Одбијен је њемачки нападај сјеверно од Менил-ле-Хирлиса. У Аргони артиљеријска борба. Нијемци су извели врло жестоки нападај, али без успјеха, на утврђење Мари-Терез. Њемачки губитци су врло озбиљни. У Лорену француске предстраже одбиле су један њемачки напад. У Вожима било је пјешадијске акције и Французи су заузели све земљиште које су били изгубили. Код Вердена оборен је на земљу један њемачки аероплан којим је управљао један њемачки потпоручник, онај исти који је у септембру прошле године бацио на Париз бомбе и прокламације.

**Париз,** 31. јануара. Нијемци су жестоко бомбардовали Ниепор и околину. Њемачка артиљерија гађала је Ипар и француске положаје источно од Ипра. Француска артиљерија успјешно је одговарала краткој канонади код Араса. Код Карансиа Французи су дигли два лагума под њемачким предстражама. Од Соме и у Шампањи артиљерија је врло активна. У Аргони било је експлодирања лагума и бацања бомба. Десет њемачких аероплана бомбардовало је Верден без резултата. Два њемачка нападаја на шанчеве у шуми Бор (сјеверно од Вердена) одбијена су. У Лорени су заустављени нападаји двију њемачких чета код Аракура. У Алсасу француски шасери заузели су коту 937 у околини Суделкопфа. Француски положаји били су бомбардовани без резултата.

**Рим**, 31. јануара. Сједињене Америчке Државе упутиле су и Енглеској једну ноту о поступању са америчким трговачким лађама. Енглеска је већ одговорила на ту ноту.

Аскит, одговарајући на питања, изјавио је да ће Енглеска предузети строге мјере за заштиту енглеске трговине.

Лојд Џорџ објавиће за који дан резултате преговора са руским и француским министрима финансија.

Немачка је измијенила са Француском и Енглеском неспособне заробљенике.

**Берлин,** 30. јан. Савезно вијеће је наредило да се попише и одузме сва количина зоби, почевши од 3. фебруара; само количина испод сто килограма неће се одузимати.

**Париз,** 31. јануара. У Белгији француска артиљерија гађала је станицу Ноајон. Код Соасона француски батаљони заузели су неке њемачке шанчеве и у њима се одржали одбивши њемачки противнапад, изведен са надмоћнијим силама. Сњежна мећава није дозвољавала артиљерији да помаже успјешно трупе.

**Цариград,** 1. фебруара. (9 и 10 мин. изјутра). Г. Панас, грчки посланик у Цариграду, напустио је турску пријестоницу, оставивши тамо свога секретара и особље посланства.

**Париз,** 1. фебруара. „Пти Журнал" доноси интервју са српским послаником у Паризу, г. Веснићем, у коме г. Веснић изјављује захвалност на француским поклонима и помоћи српском народу. Та индивидуална племенитост, вели г. Веснић, у корист српских жртава у рату, одговара држању француског народа и његове владе. Благодарећи Француској и њеним савезницима, Србија је данас у стању да до краја изврши свој задатак који јој још пада у дио у укупним операцијама садашњег рата.

**Лондон,** 1. фебр. Министар марине Черчил дао је у Доњем Дому важну изјаву о мјерама које се имају предузети против Њемачке. Те мјере ће, казао је, предузети савезници да би спријечили увожење животних намирница у Њемачку, пошто до сада то увожење није било спријечено.

Министар финансија Лојд Џорџ изјавио је да ће начинити мјешовити заајам ради покрића аванса који су већ учињени.

**Рим,** 1. фебруара. Због непрестаних киша излило се више ријека из корита. Више мјеста узводно и низводно од Тибра, поплављено је Тибар се већ излио до базилике Св. Павла. Болесници из болнице Св. Духа морали су бити пренесени на више спратове, јер је вода допрла у приземље.

## ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

**Бомбардовање наше пријестонице.** Данас на подне опет се појавио над Цетињем аустријски аероплан. Са планом је бомбардовао варош. Бомбе су бацане у правој линији на редове кућа улице Баја Пивљанина. Једна је бомба пала у авлију куће у Иван Беговој улици, гдје је раније било Министарство Просвјете. Бомба је експлодирала и на мјесто је убила Јелену Крстић, жену пок. Спаса Крстића који је погинуо на почетку овога рата. Њезин ђетић од 5 година тешко је рањен. Откинуте су му једна нога и једна рука. На истоме мјесту, од исте бомбе, тешко је рањено дијете од једне године Петра Бољевића, а друго му је дијете лако рањено. Његова жена је такође лако рањена. Друга је бомба пала и експлодирала у авлији куће Илије Радова Ивановића на пазару, и ту је погинула његова жена Стане. Трећа је бомба пала близо влашке цркве на Обилића Пољани и такође је експлодирала. На срећу нико није био у непосредној близини. Четврта бомба пала је у авлију куће г. Мила Татара. Није експлодирала. Пета бомба је бачена на Иногор више Бајица. И ова је експлодирала, али није нанијела штету.

Његово Величанство Краљ Господар, Њ. Кр. В. Књаз Насљедник и Књагињица Вјера одмах су посјетили мјеста експлозије да виде жртве и утјеше унесрећене породице.

Овај варварски начин аустријског ратовања изазива само гнушање и презирање. Аустријанци су сада узели на нишан породице и домове наших ратника.

**Министар у инспекцији.** Министар Унутрашњих Послова г. Саво П. Вулетић извезао се на аутомобилу 2. овог мјесеца службеним послом до Подгорице, Плавнице и Тузи и истог дана у вече вратио се у пријестоницу.

Главни Одбор за помагање породица пребјеглих у Црну Гору у рату 1914-1915. год. из Босне, Херцеговине и Боке Которске.

# ПРОГЛАС

Хиљаде су породица од почетка овог рата пребјегле у Црну Гору са босанско-херцеговачке границе, од Будве до Вишеграда. Десетине су хиљада њих који су од аустријског зулума пребјегли са својом нејачи у нашу државу и тако спасли живот. Све су то жене, старци и нејака дјеца; ни у једној породици нећеш наћи одраслијег мушког члана, нити хранитеља, јер њих — своје поданике, — мрски је непријатељ или одвео у ропство као таоце, или наоружао. Све те породице побјегле су испред страшне смрти; све оне нијесу собом пренијеле ништа: а зар је мала ствар утећи с голим животом у слободу и пренијети собом свој пород, своју срећу, и тако га спасти да га крволочни Мађар и Нијемац жива не спали у кући или не набије на свој бајонет?!

Наша је држава притекла у помоћ тим невољницима. Ну та помоћ није довољна, да одржи у здрављу пребјегле породице. Држава је дала што је могла: ми сами хљеба немамо; два прошла и овај трећи рат исцрпли су снагу наше државе... Ипак нам преостаје једно, а то је да се окренемо свима племенитим људима и женама у Црној Гори, Србији, Русији, Америци и другим пријатељским земљама. Њима се обраћамо и апелујемо на њихово хришћанско дарежљиво срце, да својим прилозима у новцу, одјећи и обући притеку у помоћ биједним породицама из Босне, Херцеговине и Боке Которске.

Сваки рат носи собом разноврсне биједе и биједнике: од свих су ипак најбједнији пребјеглице — жене, старци и нејач — без свога хранитеља, без свога крова, без свога дома. Данашњи рат донио нам је пребјеглице: белгијске, пољске и српске с истим злим удесом. Цио културни свијет сматра својом дужношћу, да овакве пребјегле породице, које су изложене свима врстама невоља: болести, студи и глади, што прије и што обилатије помогне, како би им тиме биједу олакшао, глад утишао и здравље одржао. Те породице ми ћемо морати за дуги низ година стално помагати: дому се вратити не могу, јер га више немају. Од њиховог је дома злочинац — непријатељ учинио пустош и згариште, а својих хранитеља те биједне породице сигурно више никада неће видјети.

Ми Срби, и ако сами сиромаси, треба сада да докажемо својој пребјеглој браћи да нијесу дошли у туђину. Њихову љубав — толико пута доказану спрам нас — морамо им вратити братском љубављу. Стотине хиљада новца и читава стоваришта одјеће и обуће долазила су из Босне, Херцеговине и Боке Которске Црногорском Црвеном Крсту у нашем задњем рату са Турском! Зар наш добри народ који у свакој прилици радо помаже невољника, па и туђина — сјетимо се само недавне обилате помоћи коју смо указали Арбанасима — може сада допустити да његова пребјегла браћа и сестре који тешки удес мучки трпе а руке не пружају, полагано изумиру на његове очи од студи и — глади?!...

Браћо и сестре свега културнога свијета, приложите преко нас што прије и што више биједним породицама које су из Босне, Херцеговине и Боке Которске пребјегле у Црну Гору од мађарско-аустријског насиља! Укажите помоћ, њима изнемоглима и с огњишта отјеранима, њима који у задњу стотину година скоро сваког деценија овако страдају за слободу српског народа и права малих и заробљених! Помозите ове најистакнутије жртве садањег рата, ове најбједније савезнике моћних Савезника!

НИКШИЋ, (Црна Гора) 14. јануара 1915. год.

## ГЛАВНИ ОДБОР:

Потпредсједник:
**Мило Церовић.**

Предсједник:
**Војв. Божо Петровић.**

Благајник:
**Ђорђије Ковачић.**

Секретар:
**Мих. Буквић.**

Чланови:
**Крсто Јаблан, Никола Почек, Мило Томашевић, Михо Јеремић, Новак Ковачевић, Јовица Зиројевић, Коста П. Љешевић, Милан Жарић.**

**Берлин**, 1. фебруара. Амбасадор Сједињених Америкaнских Држава предао је данас државном секретару за спољне послове америчку ноту односно саопштења њемачког адмиралитета од 21. јануара о. г. Та нота у изводу гласи:

*Америчка Влада држи да јој је дужност да скрене пажњу њемачкој влади са пријатељским осјећањима, али и искрено и озбиљно, на тешке посљедице које може изазвати поступак који она намјерава да врши. Америчка Влада гледа на могућне посљедице са узнемирењем, и држи да има и право и дужност да замоли њемачку владу да, прије него што почне да остварује своју намјеру, узме у оцјену критичну ситуацију која може избити између Њемачке и Сједињених Држава Америчких. У случају да њемачке подморске снаге предузму мјере, објављене у нотификацији њемачког адмиралитета и униште америчке трговачке лађе или проузрокују смрт неког америчког поданика, Влада Сједињених Америчких Држава држи да у овом случају блокада није оправдана декларацијом о нападу и уништењу сваке лађе која плови у одређеном крају на слободном мору. Баш да би се могла расчистити таква питања, признато је право претреса лађа. Влада Сједињених Америчких Држава проучила је и те мјере њемачке владе као додатак нотификацији њемачког адмиралитета, па се користи овом приликом да скрене пажњу њемачкој влади на факт да Влада Сједињених Америчких Држава није давала повода критици изазваној држањем неутралних сила, критици којој се, по мишљењу њемачке владе, излажу владе извјесних неутралних држава. Америчке Државе, изјављујући своје високо поштовање и озбиљну пажњу да се избјегне сваки неспоразум који би се могао десити и бацити сјенку на добре односе обију влада, изјављује чврсту наду да ће њемачка влада моћи и хтјети дати увјерење да амерички поданици и њихове лађе неће бити злостављани, већ ће се над њима вршити од стране њемачких поморских власти само претрес у крајевима одређеним нотификацијама њемачког адмиралитета.*

**Лондон**, 1. фебр. „Тајмс“ јавља из Пекинга и Токиа да влада велика раздраженост у Кини због јапанских захтјева.

**Софија**, 1. фебр. Ноћас у два и по часа догодила се експлозија у сали општинске касине у којој се налазило много лица која су посјетила „маскен бал“, који су давали бугарски умјетници. Још се не зна узрок експлозије, али се држи да је експлозију проузроковала каква бомба или паклена машина. При експлозији је једно лице погинуло, а 10 је рањено, од којих 2 тешко. Отпочета је истрага.

**Беч**, 1. фебр. Јављају из Лондона да је Енглеска Банка позвала публику да упише руских бонова за десет милиона фунти стерлинга по емисионом курсу од 95.

Рајтерова Агенција јавља из Вашингтона да је влада Сједињених Држава предложила енглеској влади да одложи процес пароброда „Вилхелмине“ који је изнесен пред поморски суд, да би се дала прилика сопственицима да докажу да товар тога брода не треба да буде узапћен.

**Вашингтон**, 1. фебр. Њемачки амбасадор, претресајући са Брајаном питање о задржавању пароброда „Вилхелмине“ и покушају Енглеске да Њемачку присиљава глађу на мир, казао је да увјеравање које је дала њемачка влада да неће животне намирнице из иностранства употребљавати за исхрану поморских и сувоземних трупа, треба да усвоји америчка влада за основу на којој ће се донијети суд о узапћивању пароброда „Вилхелмине“.

**Париз**, 1. фебр. Стефан Пишон, коментаришући у „Пти Журнал“-у саопштење бугарског пресбироа о бугарском зајму, изјављује: Аутори тога саопштења сматрају нас за наивније него што смо. Ако се радило само о томе да бугарска влада савлада финансијске незгоде, она не би наручивала оружје и муницију које треба да исплати сумама које ће јој бити издане у ствари. Софија је била узнемирена коментарима које је изазвала Генадијева операција и покушава сада, према добро познатој тактици, да поврати равнотежу неутралитета којом би могла претјерати час на једну час на другу страну.

**Петроград**, 1. фебруара. *На српско-црногорском дану у Минску уписано је 34283 рубаља. Од већ прикупљене своте од 11100 рубаља, двије трећине ће бити послане у Србију, а једна трећина у Црну Гору. Комитет је одлучио да изрази Краљевима Србије и Црне Горе своје дивљење на постојаности и храбрости њихових војска уз жеље за коначни триумф.*

**Рим**, 1. фебруара. *„Трибуна“ потврђује да је италијанска влада тражила од Берлина објашњења о блокади енглеске обале. „Трибуна“ каже да се ради о пријатељским обсервацијама у којима римска влада, држећи се правила међународног права, излаже своје гледиште, желећи да Берлин одговори на ноту Сједињених Држава Америчких.*

**Рим**, 2. фебруара. Српски принц Ђорђе отпутовао је јуче из Рима за Ницу ради лијечења.

*Јављају из Басилеје да су многобројне енглеске трупе послане у Белфор ради предузимања операција у Алсасу.*

**Рим**, 2. фебруара. У Јерменској Руси су прешли турску границу и заробили мноштво војника.

Поход енглеских аероплана на белгијско приморје онемогућио је намјеравани њемачки напад на Енглеску, пошто су разорени сви њемачки припремни радови.

Енглези су разбили једно турско одјељење код Тора. Турци су имали много мртвих и рањених. У руке Енглеза пало је мноштво заробљеника, међу којима и један виши њемачки официр.

**Петроград**, 2. фебруар. Саопштење Бјернсонове Агенције о тобожњој епидемији колере у покрајинама Волинској, Подолској и Херсонској, потпуно је измишљено. Од почетка октобра није било ниједног случаја колере.

**Париз**, 2. фебр. У Вожима је француска артиљерија успјешно дјејствовала. Код Ипра је била уђуткана једна њемачка батерија. Јужно од Араса разорени су њемачки шанчеви. У околини Соасона као и у околини Перта успјешно су бомбардована њемачка утврђења, а њемачке трупе које су се окупљале, растјеране.

**Атина**, 2. феб. Пошто су у извршењу Портиног обећања да ће бити дане сатисфакције Грчкој, наступиле тешкоће, г. Панас, посланик Грчке, морао је напустити Цариград, оставивши првога секретара посланства као отправника послова у турској пријестоници.

**Солун**, 3. фебр. Грчки посланик у Цариграду који је отишао из Дедеагача, отпутовао је у Атину.

**Петроград**, 3. фебруара. Цар је одобрио рјешења министарског савјета да се 1.) укину права које уживају у Русији аустро-угарски, њемачки и турски поданици на непокретну својину; и 2.) да права која уживају извјесни аустро-угарски, њемачки и турски усељеници који су постали руски поданици, престају смјеста да важе у пограничним крајевима.

**Софија**, 4. фебруара. Данас је био погреб жртва атентата: кћери Министра Војног генерала Фичева и сина пређашњег Министра Војног Бојаџијева. Погребу су присуствовали краљ и краљица. У пратњи је узела учешћа многобројна публика. Још двије жртве су подлегле ранама; вјероватно да ће бити шест мртвих. Атентат је произвео дубок утисак и изазвао сваковрсне коментаре. Истрага се наставља.

# Правила

**Главног Одбора за помагање породица пребјеглих у Црну Гору у рату 1914—1915. год. из Босне, Херцеговине и Боке Которске.**

Чл. 1.

Одбор се зове: Главни Одбор за помагање породица пребјеглих у Црну Гору у рату 1914—1915. год. из Босне, Херцеговине и Боке Которске.

Чл. 2.

Сједиште је Главног Одбора у Никшићу (Црна Гора).

Чл. 3.

По унутрашњости Ц. Горе и изван ње основаће се, по могућности, пододбори или ће се постављати повјереници.

Чл. 4.

Задатак је Одбора да се брине о намјештању и давању помоћи оним породицама из Босне, Херцеговине и Боке Которске, које су пребјегле у Црну Гору од аустријских насиља или усљед ратних операција.

Чл. 5.

Средства из којих ће се помоћи давати, јесу добровољни прилози племенитих људи. Те ће прилоге Главни Одбор купити преко пододбора и повјереника по Ц. Гори, Србији, Русији, Америци и другим пријатељским земљама.

Чл. 6.

Сви прилози у новцу стављају се привремено у Кредитну Банку у Никшићу, а списак прилагача и количина прилога објављиваће се благовремено преко званичног листа „Гласа Црногорца“.

Чл. 7.

Право на добивање помоћи коју дијели Главни Одбор по својој увиђавности, имају само сиромашне породице које су пребјегле у Црну Гору из Босне, Херцеговине и Боке Которске у рату 1914—1915. године.

Чл. 8.

Главни Одбор има свога предсједника и потребан број чланова за Управу. Он ће прописати пословник, по коме ће радити Главни Одбор, пододбори и повјереници.

Чл. 9.

Рад Главног Одбора стоји под контролом Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела, а цјелокупни и коначни рад Главног Одбора изнијеће се у нарочитој књизи.

Чл. 10.

Ова правила стају на снагу, кад их потврди Министар Унутрашњих Дјела.

НИКШИЋ, 14. јануара 1915.

ОСНИВАЧКИ ОДБОР:

Предсједник:

**Војв. Божо Петровић.**

Чланови:

*Мило Церовић*, нар. посланик.
проф. *Михо Буквић*, нар. посланик.
*Крсто С. Јаблан*, народни посланик.
*Никола Почек*, в.д. предсједника Обл. Суда.
*Мило Томашевић*, трговац.
*Михо Јеремић*, велепосједник.
*Новак Ковачевић*, судија.
*Јовица Зиројевић*, алај барјактар.
*Ђорђије Ковачић*, благај. Кредитне Банке.
*Коста П. Љешевић*, члан Консисторије.

**Краљ. Црногор. Управа Никшићске Области.**

На основу чл. 34. у вези са чл. 37. закона о јавним зборовима и удружењима, потврђују се ова правила.

НИКШИЋ, 23. јануара 1915. год.

Привремени Обласни Управитељ,
Министар на расположењу:
**Лаб. Гојнић**, с. р.

(М. П.)


# Трговачки огласи

ОБЈАВА. — У смислу § 5. Трговачког Законика објављујем, да сам у овој вароши, у Катунској улици, у кући број 54. отворио кафанску радњу по дозволи Општинске Управе на Цетињу од 29. децембра 1914 г., број 337, број акта 5343.

Цетиње, 30. јануара 1915 г.

(бр. 42, 1,1) ГАВРО Н. БАЈИЋ.

# Приватни огласи

**Објава.** Из слободне руке продајем моју кућу, која се налази на Ријеку, на крају саме пјаце пут Дворца, у којој је магазин Ријечке царинарнице. Ко би желио купити поменуту кућу, за погодбу нек се обрати потписатом.

Ријека, 16. јануара 1915.

(бр. 19, 3,3) **Михаило Н. Ражнатовић.**

**НИКОЛА ПОДИНИЋ**, из села Причића, са Гласинца, котара Рогатице, моли сваког, ко би што знао за његову фамилију, која је из Босне пријешла у Црну Гору, да му јави на адресу: **Николи Подинићу, Цуце Трешњево.** (бр. 45, 1,3)


## ПОМЕН

Држаћемо службу и парастос у храму Св. Архангела у Петровићима, погинулим војницима у овом рату из баталеона Рудинско-Трепачког, који принесоше своје животе за част српског оружја и домовину. Помен ће бити 7-ог фебруара и то за:

†

водника **Вука Симонова Дамјановића**, десечара **Мињу Станкова Радуловића**; војнике: **Пека Стеванова Дамјановића, Петра Милова Рогановића, Милана Милошева Гардашевића, Николу Бошкова Николића, Новицу Ђушкова Божовића, Блажа Бошкова Мићуновића, Обрена Станкова Пековића, Новака Секулина Мрђеновића, Луку Лимунова Пешикана, Јоша Маркова Перовића, Јована Ћеткова Комненовића**, гимназисту **Радована Милићева Мићуновића, Алексу Јованова Предиша** и **Васа Шукова Пејовића.**

Официри Руд.-Трепачког баталеона:

кап. *Илија Дамјановић*, кап. *Сиасоје Драшковић*, кап. *Благота Мићуновић*, поручик *Петар Томановић*, поручик *Радован Косовић*, поручик *Радован Делибашић*, официр *Јагош Брајовић*, оф. *Мирко Николић*, оф. *Анто Рогановић* и официр *Блажо Вукотић*. (бр 47, 1,1)

## ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Приликом смрти нашег милога и непрежаљеног јединца

**† РАДОВАНА**

који се 8. јануара т. г. пресели у вјечност послије петнаестодневног тешког боловања — сматрамо за свету дужност изјавити најтоплију благодарност свима оним, који нам било лично или писмено изјавише своје саучешће у нашој големој жалости.

Нарочито смо благодарни г. д-ру Вучинићу, који се дневно ноћно трудио, да нашег милог јединца отргне од неминовне судбине.

Искрено благодаримо намјеснику пећског протопрезвитерата свештенику г. Спасоју Поповићу и секретару Консисторије г. Ђакону Стојовићу, који над покојником опјело извршише.

Хвала управнику царинарнице г. Тому Поповићу са особљем царинарнице, који лично учествоваше и до вјечног дома нашег драгог јединца попратише. Искрено благодаримо грађанству вароши Пећи, које је у нашој големој жалости учествовало.

Поново вјечита хвала и благодарност свима оним, који у нашој превеликој жалости учествоваше и ма којим путем саучешће изјавише за нашим драгим и напрежаљеним јединцем Радованом.

Пећ, 10. јануара 1915 г.

Ожалошћени: отац **Јован**; мајка **Јоке**; сестра **Ана — Дрецуни** — са породицом. (бр. 48, 1,1)

## БЛАГОДАРНОСТ

Поводом нагле смрти мог супруга

**командира † АНТА ШКУТИЋА**

који се пресели у вјечност 26. децембра 1914., у 66 год. живота налазим се побуђеном, да захвалим свим онима, који су ми том приликом указали ма какву услугу.

Моју бол и тугу блаже саучешћа, која сам примила из свих крајева Црне Горе. Особита ми је утјеха брзојавно саучешће Њ. В. Краља Господара; посебно изасланство Њ. В. Престолонаслједника у особи г. Сава Краљевића и Пера Бошковића; брзојавно саучешће Њ. В. Кнеза Петра; војвода Пламенца и Ђуровића; сердара Пламенца, Митрополита Митрофана; министара: Р. Поповића, С. Вулетића, Церовића; Муфтије Карађузовића; г. Марка Петровића и његове госпође; госпође Н. Татара; др Перазића; бригадира: Ива Ђуровића, М. Ђурашковића; командира М. Лекића, И. Вујачића, П. Ђурашковића; капетана Н. Пламенца, А. Бранковића, Р. Стојановића, Станковића, Л. Ђуровића, Љ. Новаковића, И. Вретеничића.

Захваљам на саучешћу г. Бору, Душану и Лабуду — Ђурашковићима, Живку Никчевићу; г. Мијушковићу, г. пор. Ј. Дабановићу, Перу Шоћу, Милици Иванишевић, Шпиру Загарчанину, синовцу и невјести Наталији и Бошку Брајићу, попу Јовану Вујановићу, Алекси Хајдуковићу, Лазару и Јоки Чејовић, Пуниши Радонићу, Нику Зецу, Илији Клисићу, барјактару Мијовићу и Шћепану Мијовићу.

Захваљам мјесном свештенику П. Хајдуковићу; пријатељима: попу С. Клисићу, Ђ. и И. Поповићу, који покојника опојаше; особита хвала Јовану Ђуровићу и капет. Љ. Новаковићу на дирљивим говорима; хвала војницима који су одали посљедњу почаст покојнику; хвала свим чиновницима барским, свему народу барском и спичанском — знаном и незнаном, који је погребу присуствовао. Хвала свима и свакоме.

Ст. Бар, 14. јануара 1915.

(бр. 49, 1,1) Ожалошћена **Анђуша уд. Шкутић.**

Издање и Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије